

**KUNTAYHTYMÄ KAKSINEUVOINEN
PERUSTURVAN OSAAJA**

Tarkastuslautakunnan

ARVIOINTIKERTOMUS 2019

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen jäsenkunnille

1. Tarkastuslautakunta

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen 1.1.2019 voimaan tulleen perussopimuksen mukaan tarkastuslautakunnan muodostaa jäsenkuntien valitsevat kuusi jäsentä. Perussopimuksen mukaan lautakunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, jotka eivät voi olla samasta jäsenkunnasta.

Jäsenkuntien valtuustot ovat valinneet toimikaudeksi 2017 - 2020 tarkastuslautakunnan, joka on toiminut 1.1.2019 alkaen seuraavassa kokoonpanossa:

- Aulikki Salo, puheenjohtaja, Kauhava (varajäsen Anna-Leena Ritala)
- Lauri Koivukangas, varapuheenjohtaja, Evijärvi (Ulla Lassila)
- Vesa Autio, Kauhava (Kari-Veli Mäkelä)
- Taina Huhtala, Kauhava (Sirpa Kyyriäinen)
- Heli Saari, Evijärvi (Aapo Kirsilä)
- Jan-Erik Sandvik, Kauhava (Arto Rinne)

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut OTM, YTM Janne Niemi KPMG Oy Ab:sta.

Vuoden 2019 arviointityö sisälsi neljä kokousta vuonna 2019 ja neljä kokousta tilikauden päättymisen jälkeen.

Tarkastuslautakunnan kokouksissa on ollut kuultavana:

- kuntayhtymän johtaja Antti Perkkalainen
- kuntayhtymän johtaja Piia Kujala
- talousjohtaja Ippo Koivisto
- Vs. sosiaalipalvelujen johtaja Terhi Järvi
- Tehyn pääluottamusmies Outi Ulvila
- Superin pääluottamusmies Tiina Kallio

Lautakunta on tutustunut Kauhavan perhekeskukseen sekä mielenterveyskuntoutujien ryhmäkoti Kangastukseen. Kauhavan perhekeskuksen toimintaa esitteli Terhi Järvi ja ryhmäkoti Kangastuksen toimintaa sairaanhoitaja Leena Lager. Lautakunnan kokouksia on järjestetty Kauhavan lisäksi Evijärvellä sekä Korttesjärvellä.

2. Edellisen arviointikertomuksen huomioiden seuraaminen

Edellisessä arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota talousarvion merkittävään ylittymiseen vuonna 2018 sekä erikoissairaanhoidon kulujen jatkuvaan kasvuun. Lisäksi tarkastuslautakunta pyysi selvitystä siitä, kuinka sairauspoissaolojen määrä saadaan Kuntayhtymä Kaksineuvoisessa jatkossa tavoitetasolle. Positiivisina asioina tarkastuslautakunta nosti esiin monipuolisen kehittämistyön vuoden 2018 aikana sekä muun muassa hammashoidon ja sen ajanvarausjärjestelmän toimivuuden hyvän tason.

Tarkastuslautakunta velvoitti yhtymähallituksen antamaan vastineen tarkastuslautakunnan esittämiin huomioihin 31.10.2019 olleeseen määräaikaan mennessä. Yhtymähallitus on käsitellyt vastineen kokouksessaan 29.10.2019. Tarkastuslautakunta puolestaan on käsitellyt kokouksessa 4.12.2019 yhtymähallituksen vastineen.

*Tarkastuslautakunta kiittää yhtymähallitusta kattavasta vastineesta arviointikertomuksessa esitettyihin huomioihin. Tarkastuslautakunta odottaa yhtymähallitukselta vastaus-ta vuoden 2019 arviointikertomuksessa esitettäviin huomioihin 31.10.2020 olevaan mää-
räaikaan mennessä.*

3. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Kansanterveystyön toimeenpanoa, sosiaalihuoltoa sekä muita perussopimuksen mukaisia tehtäviä varten Kuntayhtymä Kaksineuvoisessa on neljä tulosaluetta: hallinto- ja tukipalve-
lut, sosiaalipalvelut, ikäihmisten palvelut ja terveyspalvelut.

Tarkastuslautakunta toteaa tilivuoden 2019 arviointityön perusteella seuraavaa:

Hallinto ja tukipalvelut

Hallinto- ja tukipalveluiden tulosalueen toiminta-ajatuksena on palveluprosessien varmis-
taminen ja sisäisten asiakkaiden toiminnan tukeminen. Hallinto- ja tukipalveluiden tärkein
tavoite vuodelle 2019 oli talousarvion mukaisesti tehostaa toimintaa siten, että todella haas-
tavat kustannusten alentamistavoitteet saavutetaan. Ja edelleen tavoitteena oli henkilöstön
työhyvinvointiin panostamisen jatkaminen siten, että sairauspoissaolojen määrä saadaan
alenumaan lähemmäksi tavoitteena olevaa 15 kalenteripäivän tasoa vuoden 2019 aikana.

Hallinto- ja henkilöstöpalveluiden strategisena tavoitteena oli taata hallinto-organisaatioille
oikea ja oikea-aikainen tieto päätöksenteon tueksi sekä nopeat hallinto-, logistiikka- ja
muut palvelut.

Yhtymähallitus on seurannut toiminnan ja talouden kehitystä talousarviovuoden aikana
kuukausittain toimitetuilla talousraporteilla. Talouden kehityksestä on raportoitu jäsenkun-
nille hallintosäännön aikataulun mukaisesti osavuosikatsauksissa.

Ravitsemuspalvelut ovat toimineet osana tukipalvelujen tulosityksikköä ja
ravitsemuspalveluita tuotettiin Kuntayhtymä Kaksineuvoisen omana toimintana Kauhavan
ja Evijärven keittiöillä. Elintarvikekustannukset olivat Kauhavalla 2,24 €/ateria ja
Evijärvellä 2,13 €/ateria. Muita tukipalveluita olivat siivous-, väline- ja vaatehuolto,
puhelinvaihte, kiinteistöhuolto ja keskusvarastotoiminta. Puhelinvaihte lopetettiin vuoden
2019 aikana ja välinehuolto keskitettiin Kauhavan toimipisteeseen.

Talouden seuranta ja siitä tiedottaminen ovat parantuneet päättyneen tilikauden aikana.

*Tarkastuslautakunta toivoo, että talouden seuranta ja siitä tiedottaminen pysyvät
hyvinä, vaikka talouspäällikön virka päätettiin jättää täyttämättä.*

Terveyspalvelut

Toiminnan kehittäminen on jatkunut terveyspalveluissa hyvässä tahdissa vuonna 2019.
Avosairaanhoidossa on kehitetty uusia hoitomuotoja ja vuonna 2018 käynnistynyt kotisai-
raalatoiminta on jatkunut vuonna 2019. Suurimmat toimintakulujen ylitykset tulivat osto-
palveluista ja myös esimerkiksi hoitotarvikkeet ja lääkkeet ylittyivät talousarviosta.

Erikoissairaanhoidon kulut ylittivät talousarvion 11,6 prosentilla eikä erikoissairaanhoidon kulujen leikkaus onnistunut suunnitellusti.

Avosairaanhoidossa on jatkettu toiminnan kehittämistä liittyen hoidon saatavuuteen, sujuvaan palveluun ja hyvään asiakaskokemukseen. Sairaalaosasto on toiminut 42 paikkaisena ja keskimääräinen hoitoaika oli 5,7 vrk. Kotisairaalassa oli 5235 käyntiä ja 381 asiakasta. Suun terveydenhoidon osalta hoitoon on päässyt kiireettömien hoitoaikojen puitteissa 12-21 päivän sisällä.

Työterveyshuollon osalta Kuntayhtymä Kaksineuvoinen päätti siirtää työterveysliiketoimintansa 1.10.2019 alkaen liikkeenluovutuksella Härmämedille.

Kiireettömän hoidon saannin turvaamisen ja kehittämisen ja myös laadukkaan ja turvallisen osastohoidon sekä toimivan kotisairaalan osalta toiminnalliset tavoitteet onnistuivat pääsääntöisesti. Terveyspalveluiden toiminnalliset tavoitteet ovat onnistuneet myös hyvän asiakaskokemuksen osalta, sillä tulokset jatkuvan palautteen keräämisestä ja kyselyissä ovat olleet joka yksikössä erinomaiset.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että ajanvarausjärjestelmiä on parannettu terveyspalveluissa. Ilmi- vuoronumero ilman ajanvarausta -järjestelmä on myös otettu käyttöön ja siitä on saatu hyviä kokemuksia.

Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana, että kuntayhtymän ja sairaanhoitopiirin toiminnassa toiseen kertaan tehtävien verikokeiden kaltaisia hoitotoimenpiteitä tehdään edelleen, vaikka asia on molempien osapuolten tiedossa ja se aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että Kuntayhtymä Kaksineuvoisen hyvinvointiasemilla on hoitajatasoiset vastaanotot.

Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalvelujen menot ylittivät talousarvion noin neljällä prosentilla. Tavoitteena olisi siin henkilöstökulujen ja ostopalveluiden säästöihin ei pystytty palvelutarpeen kasvun takia.

Lapsi- ja perhepalveluiden sosiaalityön asiakkuudet on vuoden 2019 aikana jaettu lapsiperheiden ja sosiaalityön ja lastensuojelun vastuutiimeille. Sosiaalityön rekrytointitilanne on parantunut loppuvuodesta 2019.

Tarkastuslautakunta on huolissaan sosiaalipalvelujen tarpeen ja kulujen merkittävästä kasvusta ja lastensuojelun pitkistä käsittelyajoista. Rekrytointitilanteen paraneminen loppuvuodesta 2019 edesauttaa laadukkaiden palvelujen tuottamista jatkossa.

Ikäihmisten palvelut

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen ikäihmisten palvelualueeseen kuuluvat seuraavat palveluyksiköt: toimintakykyä ja elämänhallintaa tukevat palvelut, kotihoidon palvelut sekä asumis- palvelut ja vuoroahoito. Ikäihmisten palvelujen palvelurakenteen muutoksia jatkettiin siten, että painopistettä pyrittiin siirtämään ennaltaehkäiseviin palveluihin ja kotihoitoa tukevien palvelumuotojen kehittämiseen sekä oman palvelutuotannon vahvistamiseen.

Vuoden 2019 säästövaatimukset olivat ikäihmisten palveluiden osalta noin 20 henkilötyövuotta. Tavoitteeseen ei päästy, koska ikäihmisten tulosalueella palvelutarve kasvoi toimintavuoden aikana niin paljon, että konkreettisia henkilöstövähennyksiä työntekijätasolla ei voitu toteuttaa, myöskään ostopalveluja ei pystytty vähentämään suunnitellusti. Ikäihmisten palvelualueen hallintoa sen sijaan kevennettiin vuoden 2019 aikana. Suurin ylitys talousarvioon nähden oli henkilöstökuluissa. Henkilöstökuluja nosti osaltaan myös ylitöiden lisääntyminen muun muassa sijaispulasta johtuen sekä runsaat sairauspoissaolot.

Toiminnan osalta yli 75-vuotiaiden kotona asuvien osuus kasvoi hieman ollen 91,4 % (tavoite alueella 94 %) ja vastaavasti ympärivuorokautista hoitoa tarvitsevien osuus pieneni hieman ollen 8,5 % (8,7 % 2018). Tavoitteena ympärivuorokautisen hoivan osalta on enintään 7 % osuus, joka ei siis toteutunut. Myöskään tavoiteltuun 10 tehostetun palveluasumispaikan vähennykseen ei päästy.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että ikäihmisten palveluiden osalta on päästy lähemmäksi tavoitteena olevia valtakunnallisia laatusuosituksia.

Tarkastuslautakunta pitää lisäksi tärkeänä, että kotipalveluissa tapahtuvien työtapaturmien ehkäisemiseen kiinnitetään huomiota.

4. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen tilikauden tulos osoittaa ylijäämää 15 460,53 euroa. Kuntien maksuosuudet kasvoivat edellisvuodesta 2,9 milj. eurolla (2018 +5,6 milj. euroa Lappajärven ollessa mukana). Toimintatuottojen talousarvion toteutumaprosentti oli 106,4 %. (2018: 104,5 %). Kuntayhtymän toimintakulut olivat vuonna 2019 yhteensä 84,7 milj. euroa ylittäen talousarvion 5,1 milj. eurolla.

Sosiaalipalvelujen kuntaosuudet ylittivät talousarvion Kauhavan osalta (+1 030 226 eur) ja alittivat Evijärvellä (-86 645 eur). Sosiaalipalveluissa suurimmat ylitykset olivat henkilöstökuluissa (+281 629 eur) ja palveluiden ostoissa (+218 923 eur). Palveluiden ostot kasvoivat sekä vammaisten että mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa. Henkilöstö- ja palvelukulujen kasvu johtui mm. ennaltaehkäisevien palvelujen resurssien vahvistamisesta.

Terveyspalveluissa toiminnan tuotot jäivät merkittävästi talousarviosta. Syinä tähän olivat kotisairaalan tehokas toiminta ja työterveyshuollon maksutuottojen väheneminen. Oman toiminnan kustannukset kokonaisuutena olivat talousarvion mukaiset (99 % talousarvion mukaisesti). Vuoden 2019 talousarviossa oletettiin erikoissairaanhoidon kulujen laskevan vuoden 2018 ennätystasolta, mutta kulut kasvoivat ja ylitys oli lopulta 2,9 milj. eur talousarvioon verrattuna. Evijärven osalta erikoissairaanhoidon kulut ylittivät talousarvion 382 485 eurolla ja Kauhavalla 2 494 035 eurolla.

Ikäihmisten palveluiden nettokustannukset ylittivät talousarvion 0,9 milj. eurolla. Suurimpana syynä ylitykseen olivat henkilöstökulut. Talousarviossa ennakoitua 20 henkilön vähennyttä ei voitu toteuttaa palvelutarpeen kasvun takia.

Vuonna 2019 asiakaspalveluiden ostot olivat 37,5 milj. euroa, talousarvion toteutumaprosentti oli 109,3. Asiakaspalveluihin sisältyvät erikoissairaanhoidon kulut olivat 27,7 milj. euroa ja ne ylittivät talousarvion 14,6 prosentilla. Muiden palvelujen ostot olivat 7,8 milj. euroa ja kustannukset olivat niiden osalta talousarvion mukaiset (toteuma 99,7 %).

Seuraavassa taulukossa on esitetty jäsenkuntien maksuosuuksien kehitys vuodesta 2012:

milj. euroa	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Evijärvi	6,6	6,6	6,6	6,5	6,5	6,4	6,1	6,9
Evijärvi esh						3,5	3,9	4,0
Evijärvi	6,6	6,6	6,6	6,5	6,5	9,9	10,0	10,9
Kauhava	39,4	41	39,6	36,8	38,5	36,7	40,1	42,0
Kauhava esh	18,8	20,4	21,3	21,1	22	21,9	23,5	23,7
Kauhava yht.	58,2	61,4	60,9	57,9	60,5	58,6	63,6	65,7
Lappajärvi	8,2	8,5	8,5	7,8	7,9	7,8	8,2	
Lappajärvi esh	4,3	4,1	4,2	4,1	4,1	4,5	4,5	
Lappajärvi yht.	12,5	12,6	12,7	11,9	12	12,3	12,7	
Yhteensä	78	81,2	80,6	76,4	79	80,8	86,3	76,6

Sairauspoissaolojen määrä oli 16.582 (16.582 vuonna 2018) kalenteripäivää, jonka lisäksi tapaturmapäiviä oli yhteensä 880 (799) kalenteripäivää. Sairauspoissaolot olivat keskimäärin 21,7 (21,3) kalenteripäivää/henkilötyövuosi. Sairauspoissaolojen kehittymistä on kuvattu seuraavassa taulukossa:

Sairauspoissaolot / Kuntayhtymä Kaksineuvoinen			
	2017	2018	2019
kalenteripäivää / htv	18,7	21,3	21,7
muutos (päivää/htv)	+1,8	+2,6	+0,4

Tarkastuslautakunta pitää valitettavana, että sairauspoissaolojen määrässä ei ole saavutettu tavoitetasoa.

Tarkastuslautakunta pitää erittäin tärkeänä, että Kuntayhtymä Kaksineuvoinen selvittää ja puuttuu sairauspoissaoloja aiheuttaviin juurisyihin, kuten liialliseen kiireeseen, työskentelyolosuhteissa oleviin ongelmiin sekä toistuvasti viikonloppujen, vapapäivien tai lomien yhteyteen ajoittuviin lyhyisiin poissaoloihin.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä kehittää edelleen keskinäistä luottamusta taloudennpidossa jäsenkuntien ja Kuntayhtymä Kaksineuvoisen välillä.

Tarkastuslautakunta pitää helmikuussa 2019 paljastunutta kavallusasiaa valitettavana, mutta toteaa myös, että kavallusasian jälkiprosessi on hoidettu hyvin.

5. Investoinnit

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen kokonaisinvestoinnit olivat 229 815 euroa. Talousarviossa investointeihin oli varauduttu 250 000 eurolla ja toteutuma oli siten 91,9 %. Toteutuneet investoinnit olivat kahden pakettiauton hankinta työpajan käyttöön ja työpajatoiminnan siirtoon liittyvät kustannukset.

6. Tulevaisuuden näkymät

Kauhavalle rakentuva hyvinvointikeskushanke on edennyt vuoden 2019 aikana ja Kuntayhtymän tavoitteena on, että uusi hyvinvointikeskus olisi valmiina vuoden 2022 alkuun mennessä.

Sote-uudistuksen osalta tilanne on hallituksen vaihtumisen ja koronavirusepidemian johdosta edelleen hämärän peitossa sekä aikataulun että toteutuksen osalta.

Keväällä 2020 alkanut koronavirusepidemia tulee vaikuttamaan myös Kuntayhtymä Kaksineuvoisen talouteen ja toimintaan. Epidemian lopullisia vaikutuksia Kuntayhtymä Kaksineuvoisen toiminta-alueeseen, henkilökuntaan, asiakkaisiin, talouteen ja toimintaan on arviointikertomusta laadittaessa vielä mahdotonta arvioida yksityiskohtaisesti.

7. Yhteenveto

Sisäilmaongelmien vuoksi Kaksineuvoisen toimintapisteitä on jouduttu sijoittamaan moneen eri paikkaan. Nyt vallitseva tilanne on haasteellinen, epäkäytännöllinen ja kallis. Hyvinvointikeskuksen valmistuminen on kokonaisuuden kannalta tärkeää. Tarkastuslautakunta pitää valitettavana, jos valitukset viivästyttävät valmistumista.

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen kustannuksilla on merkittävä rooli jäsenkuntien taloudessa. Kuntayhtymä Kaksineuvoisessa on tehty vuosittain merkittäviä ja hyödyllisiä kehittämistoimia, joilla kustannuskehitystä on saatu hidastettua. Toimintakulttuuri talousarvion laadinnassa on myös muuttunut muun kehitystyön mukana. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan alkuperäinen vuoden 2019 talousarvio oli realistinen. Mikäli jäsenkunnat näkevät tulevaisuudessa, että talousarvio on laadittu liian suurena, on jäsenkuntien myös selkeästi esitettävä, mitä palveluita karsitaan.

Tarkastuslautakunta haluaa 31.10.2020 mennessä vastauksen arviointikertomuksessa esitettyihin tarkastuslautakunnan esiin nostamiin asioihin.

Tarkastuslautakunta esittää tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtävälalueiden johtaville viranhaltijoille tilivuodelta 2019.

Kauhavalla 20. toukokuuta 2020

Aulikki Salo
puheenjohtaja

Lauri Koivukangas
varapuheenjohtaja

Vesa Autio
jäsen

Taina Huhtala
jäsen

Jan-Erik Sandvik
jäsen

Heli Saari
jäsen